

TẬP HUẤN: KHAI THÁC TÀI NGUYÊN GIÁO DỤC MỞ (OER) OPEN EDUCATIONAL RESOURCES

LÊ TRUNG NGHĨA
BAN TƯ VẤN PHÁT TRIỂN GIÁO DỤC MỞ
HIỆP HỘI CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC, CAO ĐẲNG VIỆT NAM

Email: letrungnghia.foss@gmail.com
Blogs: <http://vnfoss.blogspot.com/>
<http://letrungnghia.mangvn.org/>
Trang web CLB PMTDNM Việt Nam:
<http://vfossa.vn/vi/>



Nội dung



1. TNGDM - Các khái niệm cơ bản
2. Hệ thống giấy phép của PMTDNM
3. Hệ thống giấy phép của tư liệu mở
4. Các công cụ chọn/sinh giấy phép CC
5. Mạng công cụ học tập cá nhân của bạn
6. Khai thác TNGDM
 - 6.1 Tìm kiếm và sử dụng TNGDM
 - 6.2 Tạo lập và tùy biến TNGDM
 - 6.3 Bản địa hóa TNGDM
7. Tài liệu - Thông tin tham khảo

	Tài liệu này mang giấy phép Creative Commons Attribution v4.0. Bạn được trao các quyền để sử dụng, chia sẻ, sao chép, phân phối, phân phối lại, áp dụng, pha trộn, tùy biến và xây dựng dựa trên các tư liệu của nó, kể cả thương mại hóa, miễn là bạn ghi nhận công (các) tác giả gốc ban đầu của tài liệu. Một bản sao giấy phép này có tại: http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/.
--	--



TÀI NGUYÊN GIÁO DỤC MỞ - OPEN EDUCATIONAL RESOURCES

SỰ CHO PHÉP THEO 5R CỦA TNGDM - THE 5R PERMISSIONS OF OER

Retain - Giữ lại	• Tạo ra và sở hữu các bản sao
Reuse - Sử dụng lại	• Sử dụng theo nhiều cách khác nhau
Revise - Làm lại	• Mọi người có thể tùy biến, sửa đổi, dịch hoặc thay đổi dạng của tác phẩm với những người khác
Remix - Pha trộn	• Mọi người có thể lấy 2 hoặc nhiều hơn các tài nguyên và kết hợp chúng lại để tạo ra tài nguyên mới
Redistribute - Phân phối lại	• Mọi người có thể chia sẻ các bản sao của tác phẩm với những người khác

Tùy biến từ nguồn: [by David Wiley](#) ^o

VỚI TNGDM, BẠN CÓ 5 QUYỀN SỬ DỤNG NÀY, MIỄN LÀ BẠN TUÂN THỦ GIẤY PHÉP MỞ ĐƯỢC GẮN VÀO TỪNG TÀI NGUYÊN ĐÓ!

Các giấy phép dễ dãi (Permissive)

1. Đưa 4 quyền tự do tới lập trình viên → lập trình viên có quyền cấp phép đóng hoặc mở cho các mã của tác phẩm phái sinh của mình!
2. Nổi bật nhất trong họ này là **BSD**
3. Sản phẩm thường mang giấy phép BSD khi được cấp vốn từ nhà nước → tiền của người đóng thuế trả về dịch vụ cho người đóng thuế!
4. Nhiều giấy phép khác trong họ này: Apache, MIT, Zope Public license...

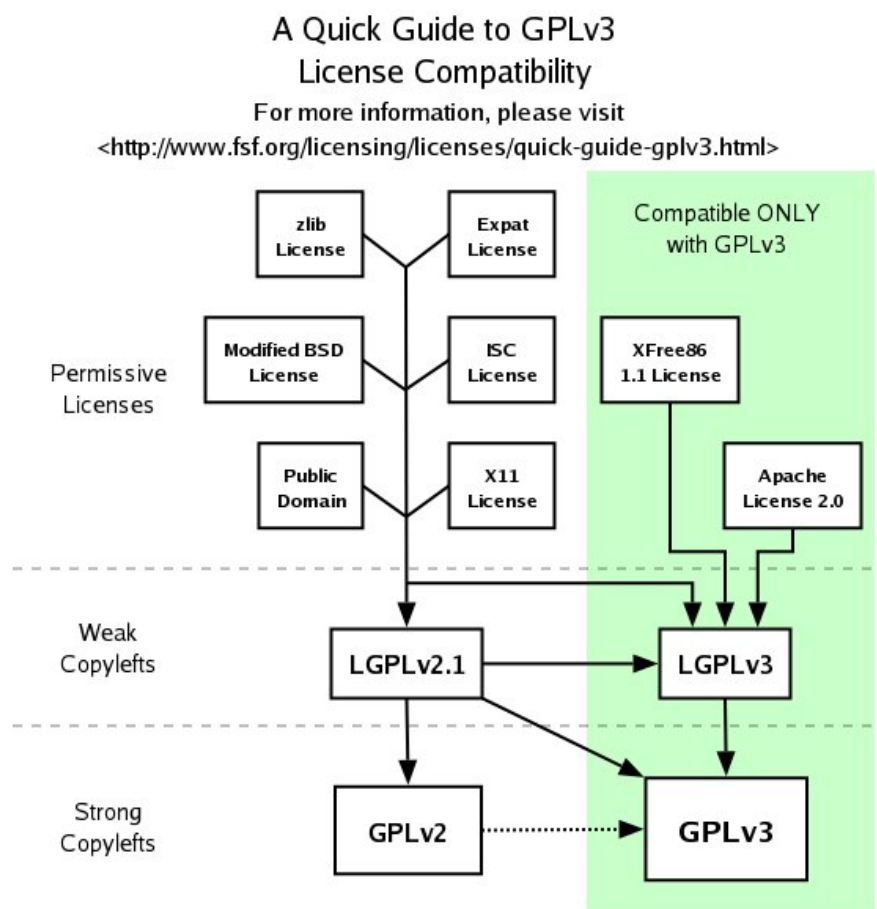


Các giấy phép Copyleft

1. Đưa 4 quyền tự do tới tận NSD → lập trình viên phải cấp phép mở cho các mã của tác phẩm phái sinh của mình → phần mềm luôn là mở!
2. Nổi bật nhất trong họ này là **GPL**
3. Là các giấy phép của dự án GNU (**G**NU is **N**ot **U**nix) → ám chỉ GNU là dự án hệ điều hành tự do, không giống như UNIX không tự do.
4. Các giấy phép copyleft: GPL, GFDL, LGPL, AGPL, MPL v1.1, ...



TÍNH TƯƠNG THÍCH CỦA 2 GIẤY PHÉP



Copyright 2007 Free Software Foundation, Inc. Verbatim copying and distribution of this entire image are permitted worldwide, without royalty, in any medium, provided this notice is preserved.

PHP License

Version	3.01
Publisher	The PHP Group
DFSG compatible	Yes
FSF approved	Yes ^[1]
OSI approved	Yes ^[2]
<u>GPL compatible</u>	No ^[1]
Copyleft	No ^[1]
Copyfree	No ^[3]

KHÔNG TƯƠNG THÍCH



GIẤY PHÉP CỦA KOHA: GPLv3

Với 2 giấy phép PMNM không tương thích nhau, thì việc sao chép mã nguồn của chương trình này sang chương trình khác sẽ vi phạm ít nhất 1 trong 2 giấy phép đó! Xem thêm: <http://www.gnu.org/licenses/license-list.html>

Hệ thống giấy phép của tư liệu mở –1



Tùy biến từ: Các dạng giấy phép Creative Commons, UNESCO - UNEVOC, CC0

Hệ thống giấy phép Creative Commons

Nội dung các giấy phép Creative Commons

Biểu tượng	Giấy phép CC	Sao chép & Xuất bản	Ghi công cho tác giả	Sử dụng thương mại	Tùy biến sửa đổi	Thay đổi giấy phép
	Phạm vi công cộng	Có	Không	Có	Có	Có
	CC BY	Có	Có	Có	Có	Có
	CC BY-SA	Có	Có	Có	Có	Không
	CC BY-NC	Có	Có	Không	Có	Có
	CC BY-NC-SA	Có	Có	Không	Có	Không
	CC BY-ND	Có	Có	Có	Không	Có
	CC BY-NC-ND	Có	Có	Không	Không	Có

Các giấy phép cho Dữ liệu Mở

Mức cấp phép	Hệ thống giấy phép	
	Creative Commons License	Open Data Commons License
Phạm vi công cộng (Public Domain)	CC0	PDDL
Ghi công (Attribution)	CC BY	ODC - by
Ghi công - Chia sẻ tương tự (Attribution - ShareAlike)	CC BY-SA	ODbL



Các công cụ chọn/sinh giấy phép CC –1



▼ Chọn giấy phép cho 1 tác phẩm

License Features
Your choices on this panel will update the other panels on this page.

Allow adaptations of your work to be shared?
☒ Yes ☐ No ☐ Yes, as long as others share alike

Allow commercial uses of your work?
☒ Yes ☐ No

Selected License
Attribution 4.0 International

This is a Free Culture License!

Help others attribute you!
This part is optional, but filling it out will add machine-readable metadata to the suggested HTML!

Have a web page?

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

Copy this code to let your visitors know!

```
<a rel="license" href="http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/"><img alt="Creative Commons License" style="border-width:0" data-bbox="216 781 286 841"/>
```

☒ Normal icon ☐ Compact icon

▼ Sinh giấy phép khi trộn 2 tác phẩm

1. Select License #1

☐ 

☐ 

☐ 

☒ 

☐ 

☐ 

2. Select License #2

☐ 

☒ 

☐ 

☐ 

☐ 

☐ 

3. Select A License For Your Derivative Work

[See available combined license](#) | [Reset](#)

[Click to get the HTML code](#) 

The licenses cannot be combined. Click "Reset" and try again.

4. Incorporate into your document or webpage



This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

HTML Code

```
<a rel="license" href="http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/"><img alt="Creative Commons License" style="border-width:0" data-bbox="556 781 626 841"/>
```

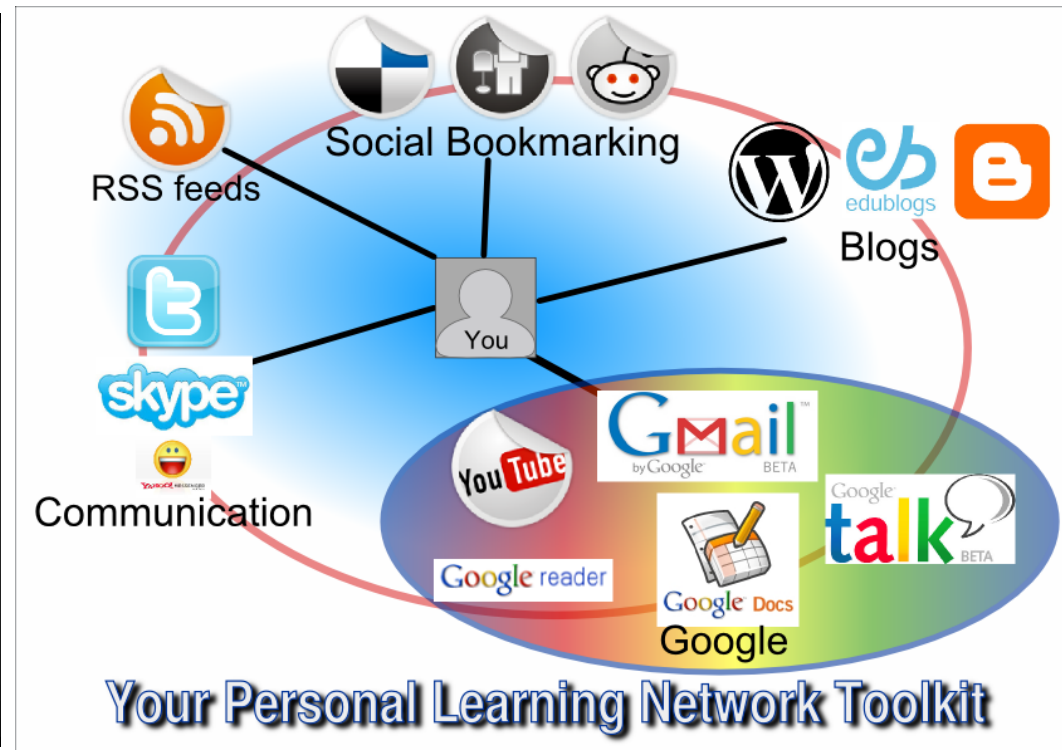
<http://creativecommons.org/choose/>
Ví dụ tạo OER và kết hợp các giấy phép.

http://www.openaccesstextbooks.org/cc_tool/license_generator.html

	 PUBLIC DOMAIN	 PUBLIC DOMAIN	 BY	 BY SA	 BY NC	 BY ND	 BY NC SA	 BY NC ND
 PUBLIC DOMAIN	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✗
 PUBLIC DOMAIN	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✗
 BY	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✗
 BY SA	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗
 BY NC	✓	✓	✓	✗	✓	✗	✓	✗
 BY ND	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
 BY NC SA	✓	✓	✓	✗	✓	✗	✓	✗
 BY NC ND	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗

Tính tương thích của các giấy phép CC

2 giấy phép không tương thích với nhau → Không kết hợp được với nhau!



CHIA SẺ MỞ TNGDM BẠN TẠO LẬP Ở ĐÂU?

- Ký nguyên số → nếu bạn: **'Không hiện diện trên Internet = Không tồn tại!'**
- Bộ công cụ mạng học tập cá nhân → học tập & chia sẻ TNGDM của bạn
- Có nhiều công cụ mạng khác nhau để bạn lựa chọn bộ công cụ cho mình!
- Các ứng dụng trên Web hầu hết đều đồng bộ được trên máy cá nhân của bạn!
→ **Luôn nghĩ tới việc cài đặt lên các thiết bị khác nhau và đồng bộ chúng!**



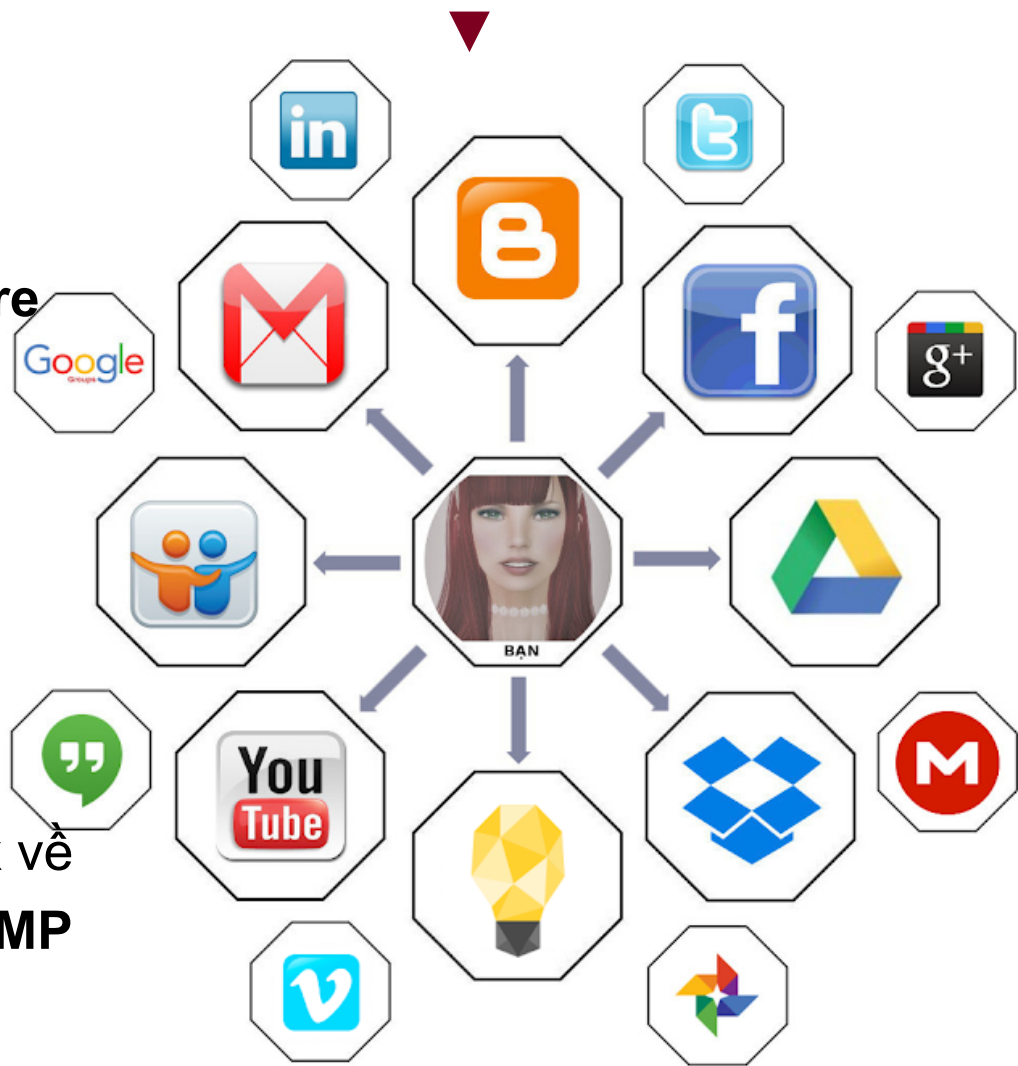
Mạng công cụ học tập cá nhân của bạn –2



Kịch bản ▼

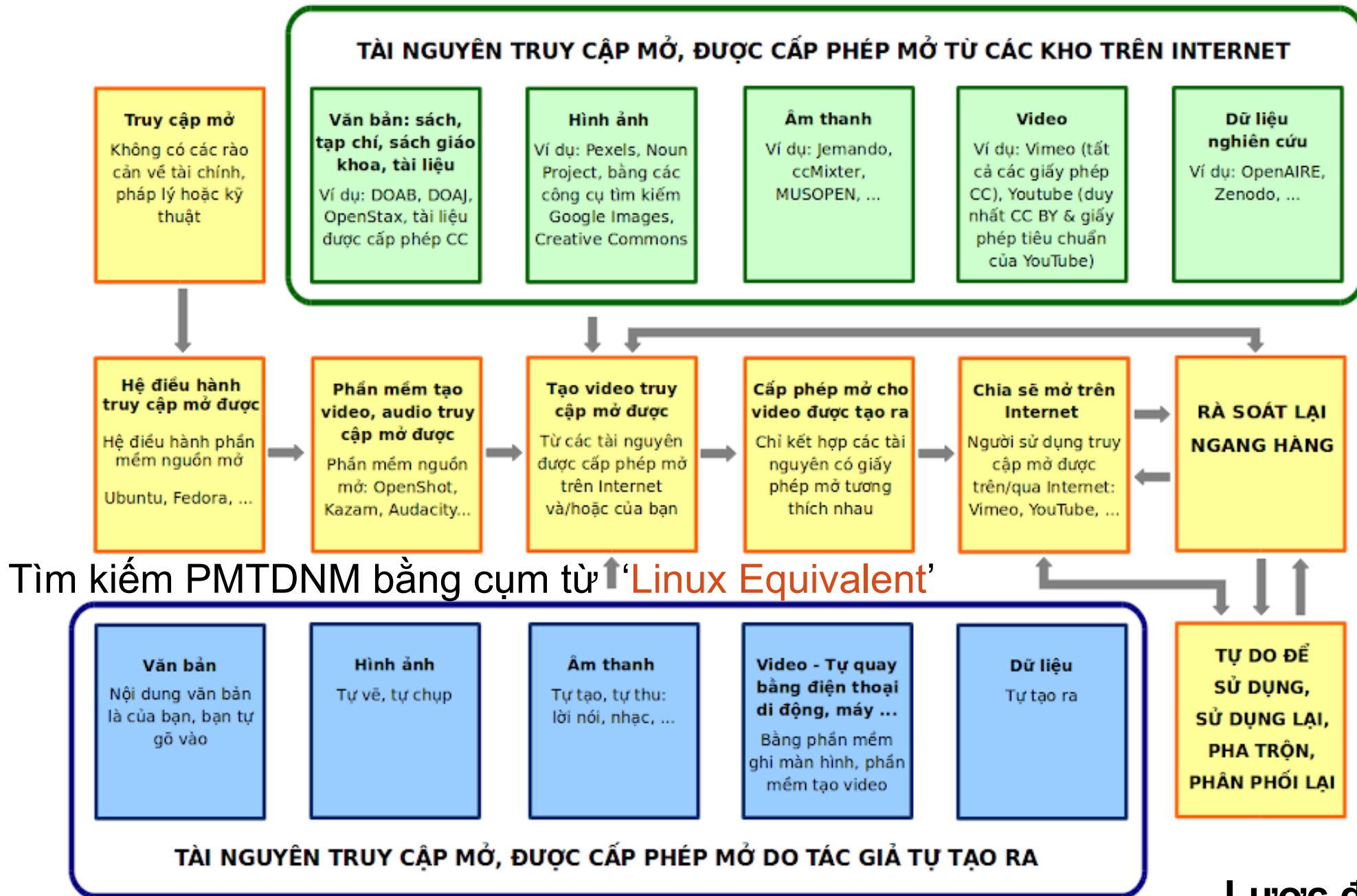
1. Soạn thảo **bài trình chiếu** cho khóa học
2. Gắn giấy phép **CC** cho bài trình chiếu
3. Chuyển sang dạng .PDF (không thật tốt!)
4. Đưa bài trình chiếu lên **Dropbox/SlideShare**
5. Soạn thảo tin về sự kiện (**Writer**)
6. Chừa chỗ cho ảnh trong tin
7. Đưa link của bài trình chiếu vào tin
8. Gắn giấy phép CC cho tin
9. Chụp ảnh sự kiện bằng điện thoại di động
10. Chia sẻ ảnh với Dropbox từ điện thoại
11. Vào máy tính xách tay, tải ảnh từ Dropbox về
12. Trên máy tính xách tay: Sửa ảnh trong **GIMP**
13. Tải lên và quản lý ảnh ở **Google Photo**
14. Chép tin từ **Writer** vào **Google Blog**
15. Chèn ảnh từ **Google Photo** vào **Google Blog**
16. Đăng tin và quản lý tin trên **Google Blog**
17. Chia sẻ tin trên **Gmail, Facebook, Minds, Twitter**

Bộ công cụ mạng học tập của tôi



Tận dụng chức năng của công cụ!

Biến đồ chơi thành đồ dùng!



TÀI NGUYÊN TRUY CẬP MỞ, ĐƯỢC CẤP PHÉP MỞ TỪ CÁC KHO TRÊN INTERNET

Văn bản: sách, tạp chí, sách giáo khoa, tài liệu Ví dụ: DOAB, DOAJ, OpenStax, tài liệu được cấp phép CC	Hình ảnh Ví dụ: Pexels, Noun Project, bằng các công cụ tìm kiếm Google Images, Creative Commons	Âm thanh Ví dụ: Jemando, ccMixer, MUSOPEN, ...	Video Ví dụ: Vimeo (tất cả các giấy phép CC), Youtube (duy nhất CC BY & giấy phép tiêu chuẩn của YouTube)	Dữ liệu nghiên cứu Ví dụ: OpenAIRE, Zenodo, ...
---	---	--	---	---

Nguyên tắc: (1) Tiếng Anh/Tiếng Việt; (2) Kiểm tra giấy phép CC của tài liệu; (3) Chỉ tải về tài liệu được cấp phép CC! (4) Mở tài khoản để tải về/tải lên.

Tìm kiếm bằng **công cụ vạn năng của Google**; và trang **Europeana**;

1. Hình ảnh: **Trang của Creative Commons**; **Google Images** (gốc); **Noun Project** (gốc);
2. Video: **YouTube** (tiếng Việt); **Vimeo** (**Vimeo Creative Commons**) - tài khoản!
3. Âm thanh: **YouTube**; **MUSOPEN** - **bản nhạc** và **bài nhạc** (gốc); **ccMixer** (gốc);
4. Văn bản - tài liệu, sách, sách giáo khoa: **OpenStax** (gốc, người dùng); **Libretexts**; **Open Textbook Library**; **BCcampus**; **Siyavula** (gốc); **DOAB** (gốc); **DOAJ** (gốc); **Unpaywall** với **PeerJ**
5. Dữ liệu mở: **Zenodo** (gốc), **OpenAIRE** (gốc)

Chỉ dẫn khai thác các tài nguyên được cấp phép mở trên **wikihow.vn**

1. Văn bản:

- **LibreOffice**: (soạn thảo văn bản) + **Write2ePub** (làm sách điện tử)
- **wikihow.vn** (tạo & sửa văn bản trực tiếp trong ứng dụng trên Internet)

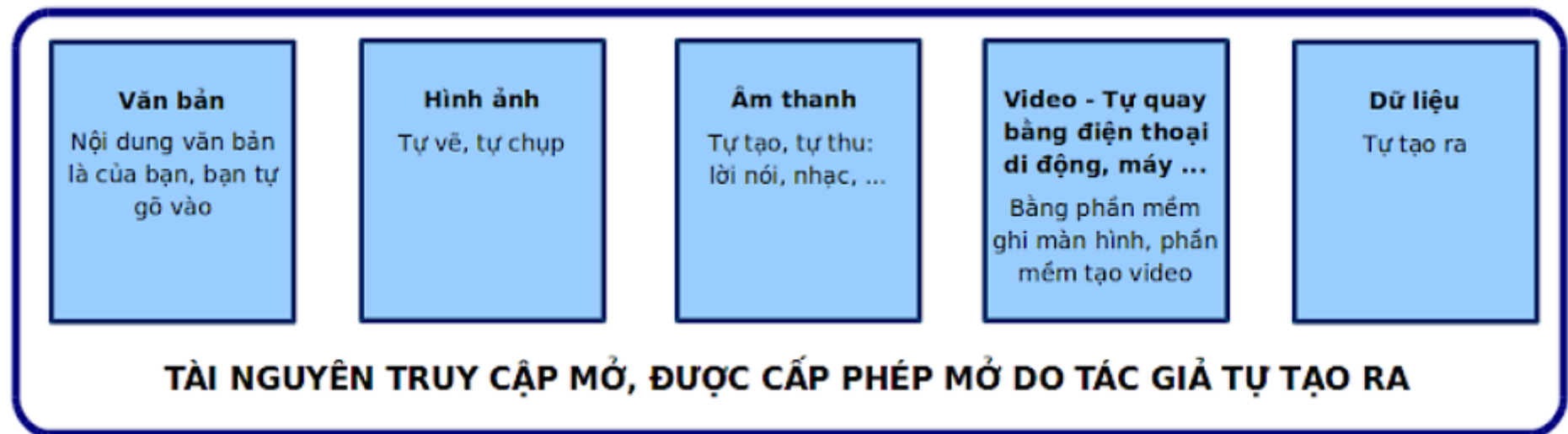
2. Hình ảnh:

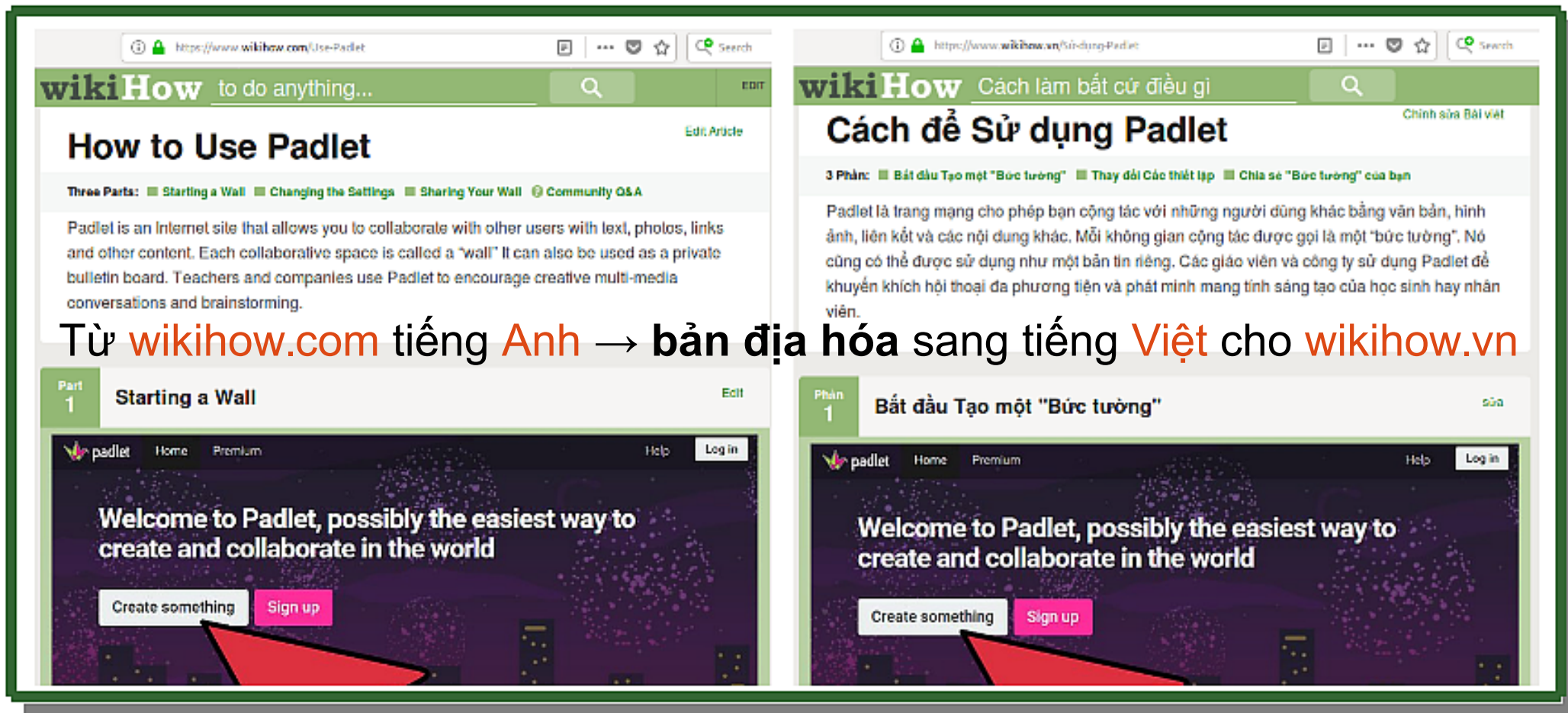
- **ScreenShot** (chụp màn hình)
- **GIMP** (soạn thảo ảnh)

3. Âm thanh: **Audacity** (soạn thảo âm thanh)

4. Video:

- **Kazam**: Ghi lại màn hình
- **OpenShot**: (soạn thảo video)





Từ **wikihow.com** tiếng **Anh** → bản địa hóa sang tiếng **Việt** cho **wikihow.vn**

Với hệ thống các trang wikiHow, bạn có thể:

1. Tìm kiếm và sử dụng các TNGDM (16 ngôn ngữ)
2. Tạo lập, tùy biến và sửa đổi các TNGDM (nếu bạn có quyền)

Lưu ý: Bạn cần được huấn luyện để viết được bài trên wikihow.vn!



Tài liệu - Thông tin tham khảo



- [1] Học soạn thảo video bằng OpenShot trên wikiHow.vn
- [2] Học soạn thảo âm thanh với Audacity trên wikiHow.vn
- [3] Ghi hình bằng Kazam trong GNU/Linux Ubuntu
- [4] Liên kết các nội dung được cấp phép mở, truy cập mở trên wikiHow.vn
- [5] Tạo tài khoản trên Vimeo
- [6] Tải video lên Vimeo
- [7] Bộ chọn giấy phép mở Creative Commons
- [8] Bộ sinh giấy phép mở Creative Commons khi kết hợp 2 tài nguyên
- [9] Video hỗ trợ cho việc cấp phép Creative Commons và ghi công tác giả
- [10] Trình giúp cấp phép và ghi công mở của dự án Open Washington
- [11] Viết bài trên wikiHow.vn
- [12] Tạo video truy cập mở

Cảm ơn!

<https://www.facebook.com/groups/OER.VN/>

oer-vn@googlegroups.com

Hỏi đáp

LÊ TRUNG NGHĨA

Email: letrungnghia.foss@gmail.com

Blogs: <http://vnfoss.blogspot.com/>

<http://letrungnghia.mangvn.org/>

Trang web CLB PMTDNM Việt Nam: <http://vfossa.vn/vi/>